ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4872 — ՓԵՏՐՈՒԱՐ 16/1 ՄԱՐՏ 1902 — ՇԱԲԱԹ — 21 ՋԻԼԳԱՆԻ 1319 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4872

درعليه‌ده محله‌سی (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les manuscrits sont reçus
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ԹՎԱՆ ԱՐՄԵՆԻԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

ԳՆ 20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 գրշ.
» » » վեցամեայ 70 »
» » » եռամեայ 60 »
Դուրս երկիրներու համար տարեկան 80 ֆրանկ
» » » վեցամեայ 40 »
Պարտի փոխարէն փոստի փաստ կ'ընդունուի. 115
դրուշի փոխարէն 100 դրուշի նամբուք:
Ոչնչանան թղթատոմարի ծայրերը գումարելուց եւ վերադարձ.

Յանձնումներ համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԱԶՈՒ ԶԱԽ

«ՊԱՏՍՊԱՐԵԱԼ...»

Ամ՛զգ Գաբրիէլ Նոյեանս...: Հեւանդանոց ինկաւ ըսին ու մոռցուկցաւ գնաց: Ի զո՛ւր թերթերը նկարագրեցին իր ծայրայեղօրէն կարօտ ու թշուառական վիճակը. ի զո՛ւր գրողներ յօրինեցին արձանագրելով իր գիրութեան կոչերուն: Դժբաղդութիւնը, մինչեւ այդ վերջին հանգրուանը ասկաւին չէ՛ ճանաչուած անկէ, և կուտրի պէս անոր կընակին փակած, ո՛և է բժանման մը յոյսը չի՛ ներշնչեր բնաւ: Պուտ մը ծխախոտի իսկ կարօտը կը քաշէ եղեր խեղճը,—ինչպէս կը հաւատան,—ուր մեռ ապրելու անհրաժեշտ եղող պիտոյքներուն: Եթէ այս ընթացքը այսպէս յարատեւէ, դժուար չէ մտաբերել թէ մեր մահը պիտի կրնայ զինքը ազատել այդ անդիմակայելի խեղճութենէն՝ որուն մատնուած էր արդէն բազմաթիւ տարիներէ ի վեր, և որ Հիւանդանոցին,—խեղճութեանց բոյնին,—լուսադոյն շերը ինանակ մը չէր կրնար գտնել իրեր շերը ինանակ:

Ու սակայն այդ մարդը պարզ մարդ մը չէ՛ եղած: Արդիւնաւոր և բաւական ալ հմուտ ուսուցիչ, ամբողջ սերունդի մը դաստիարակութեան նուիրած է ինքզինքը, իր կոչումին հեռու պահելով կարդ մը էսնաֆական հաշիւներ և ազատութիւններ՝ որոնք մեր այսօրուան ուսուցիչներն ալ մեծ մասին «Հաւասարացը» կը կոչուին: Մեր սերունդը զինքը չի՛ ճանչնար, իր ծերութեան օրերուն միայն հասած ըլլալով, բայց անոնք որոնք ժամանակակից են իրեն և կամ իր դասախօսութիւններէն օգտուած, կը վկայեն թէ ուսուցիչ աւելի բան մը էր դասարանին մէջ, ու ազուն միտքը զարգացնելէ առաջ գլխաւորապէս կ'ուխտէր ազիւ հանդամանք մը տալու անոր կոչին: Աշխատութիւն՝ որ ամենէն գնահատելին է ո՛և է ուսուցչի համար: Իր աշակերտները մասի վրայ չեն համբուիր. անոնց թիւը շատ մեծ է, ամէն մէկը դիրքի և կարողութեան տէր, ամէն մէկը մարդ եղած, ինչպէս որ աշխատած էր ընել ի՛նքը. պէտք եղածէն աւելի լանք ու սիրտ դնելով իր դասախօսութեանց մէջ:

* * *

Արդ, աշքի առէւ բերէք Ներշաղուհի այս անցեալը իր արդէն վիճակին հետ: կո՛յ առակ աւելի ցաւալի բարդաւորութիւն մը: Հիմայ որ իւր կարօտ ինկած է գիրութեան յարեկ մը մէջ, հիմայ որ խեղճ է, և կեանքի ամէնէն շնչին բաղձանքներն իսկ գոհացնելու անկարող վիճակի մը մէջ, ի՞նչ կ'ընեն իր այդ աշակերտները, ի՞նչ: Այնչափ հրատարակային կոչեցեր եւ իր ո՞ր աշակերտն էր որ մատնեց զգալիկ եղատ մը ղրկել Ազգ. Հիւանդանոց, իրր մի՛ թարութիւն մը ալդ մարդուն՝ որ ժամանակաւ ո՛չ աշքին լուսը խնայած էր, ո՛չ ալ մարմնին յոգնութիւնը, որպէս զի ձեռքին առակ դառնայ բոլոր աղքն ալ մարի և հոգիի լաւ դաստիարակութիւն մը ստանան: Մէկ աշակերտ մը միայ՞, Գաւառիկ էֆ. Ֆնտիլեան, որ Անգլիա հաստատուած է, երախտագիտութեան այդ պարքը զգացած է, իր ուսուցչին օգնութիւն մը հասցնելով հեռաւոր նամակին հետ՝ զոր ամրողջութեամբը մէջ կը բերեմ.—

Սիրելի ուսուցիչս,

Անգլիոյ հեռաւոր հիւսիսէն տեղեկացայ Ազգ. Հիւանդանոցը «պատսպարեալ» մը ըլլալիդ, այսօր: Զեմ կրնար հասկնալ որ հոգիներ պատրաստած, կազմած ծերունի արդիւնաշատ ուսուցիչ մը այդ տեսակ կապարելի մը արժանանայ: Ես միւս կը յիշեմ Զեզ՝ երբ Պէլիքթաշի դըպրոցը թուրքանութիւն կ'ուսուցանէիք իմ դասս. և թիւրեր շատ մեր բան մը՝ ալ լանելոյն կը սորվէինք միասին Զենէ, ազնիւ հոգիի նկարագրէն ճառագայթող օրինակը ու անխոս դասը: Եւ այդ ազատութիւնը մատաղ հասակի զգայողութեան բոլոր սասկութիւնքերը զգացած եմ Զենէ և չհասկացուած: Զեր հեղուպիւս օրինակը՝ հեղուպիւս վարձահատոյց փիսաքինութիւն մը կը պահանջէր, և ահա «Ազգին Տունն» է Զեզի փոխարինութիւնը...: Ամօթ!

«Ես զրկեմ ձեզի ներփակ փոքր դրամ մը... Անգլ. ոսկի: Թերեւս դոյզն սփոփանք մը ըլլայ Զեր դատնացած սրտին, և սիրափրք քիչ մը լքուած ցուրտ վշտակրութեան մէջ: Ամէն պէտքերու և պարտքերու հատնելու ջանքս կը սարեմ զիս այսքան քիչ զրկել: Բայց ինչ որ ալ զրկեի, արդէն քիչ պիտի ըլլար այն պարտքին առջեւ զոր բարոյապէս ունիմ Զեզ, և որուն յիշատակին միշտ հաւատարիմ պիտի մնայ:

Զ. Ոգ. անենդօնէն
ԳԱՌՆԻԿ Ց ՖՆՏՋԼԵԱՆ

Ներշաղուհ՝ այս նամակին առակ աւելցուցեր է հեռաւեալ մակագրութիւնը.—«Ծխախտագիտութեան սքանչելի օրինակ զոր կը խնկարկէ սրտի բուրվառաւ, Գաբրիէլ Ներշաղուհ»:

* * *

Զեմ ուզեր բան մը աւելցնել ո՛չ այդ նամակին, ոչ ալ վարի մակագրութեան: Միայն երկուքն ալ կը ներկայացնեմ ծերուկ Թուրքանին այն բարձրագոյն աշակերտներուն՝ որոնք այսօր նիւթական լաւ կացութեան մը մէջ կը գտնուին, և անարբերութեամբ կը լսեն անոր գիրութեան կոչերը:

Ամօթը որ Ներշաղուհի խնդմ վ հանկն և Հիւանդանոցի «պատսպարեալ» մը ըլլալէն կը ծորի, և զոր Ֆնտիլեան էֆ. զգացուցած էր իր նամակին մէջ, պէտք կ'ոյ ցնելու, ամէն մարդէ աւելի իրենց վրան է որ կը ծանրանայ:

Թո՛ղբնաւ չմոռնան այս կէտը:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՀԱՅ. ՄԱՍՆԻԿՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Նուազկան մասնիկները խնդրոյ նիւթ չորած՝ նախ կ'ուզեմ ԱՐ մասնիկին դարձնութեան և անոր այլ և այլ նշանակութեանց մասին համառօտ տեսութիւն մը բնել:

Ինչպէս մեր նախորդ յօդուածին մէջ ըսած էինք. այս մասնիկը պարսկերէնի մէջ ալ միեւնոյն կերպով կ'արտասանուի. տառով վերջաւորեալ պարսկերէն բառեր կան որ նոյն իսկ օսմանեանի մէջ ալ կը գործածուին. ինչպէս քիչ եռաը պիտի տեսնենք: ԱՐ՝ պարսկերէնի մէջ երեք նշանակութեամբ կը գործածուի:

Ա. Իբրեւ ընդ. ներկայի մասնիկ (փէրֆէքթ՝ սպասաւոր, պաշտող. ֆիւրուփթ՝ ծախող.

Բ. Իբրեւ ընդ. անցեալի մասնիկ, կիրթիֆթ՝ բռնուած, միւրա՝ մեռնիլ, սառակիլ. միւրաթ՝ սառած.

Գ. Իբրեւ բայի ածանցեալ գոյականի մասնիկ. կիւֆթ՝ ասացուածք. խոսքաթ՝ տեսք, դէմք, այցելութիւն:

Միեւնոյն նշանակութիւնները ունի հայերէնի մէջ ալ:

Ա. Զմեռ՝ ցուրտ ընող, պաղեցնող, ամառ՝ տաք ընող. որոնք վերոյ խօսած ենք արդէն. պարս. եուզ՝ ուզղ, հայ. յօթ—ար՝ ուղղ. պարս. չաշ՝ սառնարկ, հայ. սառ—ր՝ սառնարդ (գործի). պարս. չիքեաֆ՝ ճեղք, ճեղքել. արաբ. շոգգ՝ նոյն, հայ. սակ—ր՝ ճեղքող (գործի) եւն:

Բ. Թափ—ուր, փլ—ուր, հան—ուր, որոնց վերոյ ալ խօսած ենք, սանս. քամ. պարս. խէմ՝ կորնալ, հայ. կամ—ար՝ կորած. փազ. փազար՝ ճեղք, ծակ իրր ճեղքուած:

Գ. Պարս. փէրխէշէն՝ իրարմէ բաժնել, հրամայականը՝ փէրազ, հայ. հրաժարիլ:

Այս մասնիկին արտասանութիւնը հայերէն այլ և այլ ձեւեր առած է, ինչպէս կը հասկցուի վերի օրինակներէն:

Երբեմն ալ գոյականի մը վերջը կցուելով ասկէ առաջ եկած առարկայի մը անուն շինած օրինակի համար, պարս. մէր՝ մեզու, մեզ—ր, պարս. մէր՝ կրակ, մոխ—իր:

Մեւեանոյն մասնիկը Թուրքերէնի մէջ ալ կայ. պոյ՝ պոյարմագ գլուխ հանել, ագ՝ ազարմագ, ճերմկնալ. ազմագ՝ ազուրմագ, շըգմագ. շըգարմագ, գաշմագ՝ գաշըրմագ. ավ՝ որս, ավարմագ՝ ուտրել, յափշտակել:

Հիմա ասենք հայ. հանճար բառը. տեսնենք ի՞նչպէս է ասոր կազմութիւնը և ի՞նչ է նշանակութիւնը. նախ ըսենք թէ վերջի արը ածանի մասնիկն է, իսկ հանճ՝ նոյն է գիտակ՝ գ բառին հանգ մասին հետ, որոնց երկուքն ալ համեմատելի են Պարս. Հէնկի հետ. սա կը նշանակէ խելք, ուշ, ուժ, կրթութիւն, խոհականութիւն եւն. հետեւաբար հանճար՝—վերջի մասնիկը իրր բայանունի մասնիկ—իմաստութիւն, ուշիմութիւն եւն. կը նշանակէ:

Հրահանգ՝ պարսկերէնի մէջ, Ֆէրհէնկ է, զոր կրնանք հաստատել ի մէջ այլոց Շէյխ Սա՛ադի պ.ւսքանով, հոն այս բառը խորհուրդ (տալ), խելք սորվեցնել իմաստով գործածած է, բայց հենկը, ինչպէս վերը ըսինք կրթութիւն, ուժ եւն. ալ կը նշանակէ, զոր հետեւեալ օրինակներէն դիւրաւ կրնանք հասկնալ.

Ա. Ուժ նշանակուն օրինակ.

Գիւնէստ կիւրդէ պէր մուշ՝ ահենկի չիր

Վէ լիքեն նէմիաարէտ ու հենկի չիր, «կատուն մուկին վրայ տուիւթ պէս կը յարձակի, սակայն տուիւթին ուժը չունի անիկա»:

Բ. Կրթութիւն. օրինակ,

Էրգին սիփէս նէքիւնէտ պասէ հիչ իշլէր հենկ: Ասկէ եաքը գինին կրթութիւնը երբեք եւն.:

Ուրեմն այլ եւս հրահանգին նշանակութիւնը բացորոշ է, խորհուրդ տալ, խելք սորվեցնել, կրթութիւն, եւն.: Իսկ հրա՝ տեսակ մը հատատական մասնիկ է հոմանատասխան պարս. Ցեր, Ցերա և Ցիւրու մասնիկներուն, որոնք վեր, վրայ՝, նիրս, վար, մեջ ալ կը նշանակեն: Այս մասնիկը ի մէջ այլոց կը անսնենք հրապոյր բառին սկիզբը, հրա՝ հատատական մասնիկ է, պոյ՝ պարս.(1) գիւր ալ՝ առնիլ, կրել, գրաւել, հրապուրել, առնել բառին հետ համեմատելի է, որուն հրամայականը կ'ըլլայ պէր, օրինակի համար, աթլպէր՝ սիրտ հրապուրող: Դիտելի է որ հայերէնի մէջ պիւր ձեւով մնած է: Միեւնոյն մասնիկն է հրատարակել տեսերեւոյթի սկիզբը տեսնուած հրա, իսկ տարա—կ՝ պարս. տէրա բայարմատին հետ համեմատելի է, որ ի մէջ այլոց խօսել, շաղախօսութիւն, սին խօսքեր ընել կը նշանակէ. հետեւաբար հրատարակելին բան նշանակութիւնն է. բարձրէն, բացէն խօսիլ: Նոյնպէս պարս. ավէր՝ բերել, հայ. հրաւէր:

Ինչպէս մեր յօդուածներուն ընթացքին կը հասկցուի. ասոնք պարսպոյ ժամերուն մէջ կեղեսի կիւզել գրուած տասնութիւններ են, ուստի կը խնդրուի որ պատուական ընթերցողներս ներողամիտ գտնուին, եթէ նիւթերու գաստակարգութիւնը կանոնաւոր չգտնեն:

Ս. Յ. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

ԶԻԿԶԱԿ ՆՕԹԵՐ

ԱՀԱՐԵՒՈՒ ՉԱՆՑԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու ամսուան մէջ. երեքն ալ, իրարու ետեւէ, ելան գացին:

Վէց քոյր տղաներու տարիներն էին. Նիհար, ժիգոյն, ծիրան, մեանալտիպ տղա, տասերեքէն ասանցեօթը տարեկան, որոնք, տասու իրկուն, թեւերուն տակ գիրքերու և սեակաթ բեռ մը սխմած, դպրոցն կ'երթային կուգային, հիւանդ ուրուականներու պէս, ճարհատ, կոխ-գլուխ, դանդա՛ղ, ամէն քայլի, իր՝նալ մեռնու վախը տալով զիրենք տեսնողներուն:

—Երթալոց են —կ'ըսէին մայրիկները,—լմներ են, մե՛ղք...

Թոքախտաւոր էին, ծնողքնուն ժառանգած, որոնցմէ մէկը միայն կը մնար, խնդմ մայրերնին, հալած մաշած, ինքզինքն ալ, մամի պէս դեղին:

Դրացիներուն չարաքուչակ նախատանքը, գտա՛ւ իրականութիւն: Լմներ էին ալ, չատ չարչրցան այդ գուշակութիւնն եռաքը, գացին, մամի պէս մարեցան, երեքն ալ, իրարու ետեւէ, երկու ամսուան մէջ: Չորրորդ տեղեկութիւն պէս, որոնք զօսացած ոսկերուն վրայէն կը թափին կ'իյնան, երբ աշունը կուգայ ու իրենց կատաղը կը հատնի:

Մամի պէս մարեցան երեքն ալ, իրարու ետեւէ, երկու ամսուան մէջ:

* * *

Իրենք ալ անդամներն էին ազգս այն խումբին, որոնք, դպրոցներուն մէջ, գրասեղանին վրայ, քով քովի սխմուած, կը նստին առաւաւոտեան մինչեւ իրիկուն, միեւնոյն միջնորտին մէջ, քիթ քիթի դաս սորվելով, ժամանակ ամէնէն մօտ շօշափումին ենթակայ, իրարու շունչ ծծելով:

Ու հիմա որ անոնք պակսեցան իրենց սիրելի դասընկերներուն քովէն, վաղ մեռածներուն կսկիծալի յիշատակը ձգելով անոնց մարդն մէջ, կը մտածեմ թէ. կեանքի ի՛նչ անբուժելի ուերներ կրցան գործել արդեօք, իրենց վատաբարոյ, թուեւոր թոքերով և իրենց ուերակ կուրծքը կծող մեքրդոցները ներարկելով դասընկերներու թոքերուն, որոնք վաղը, երեքն ալ, ուշ կամ կանուխ, պիտի դեղնին, պիտի հիւծին, ու մարին մամերու պէս, ոչ երթալով ահարկու անդուրեղութեան մը:

Ու տակաւին ի՞նչ թուեւոր կուրծքեր կան արդեօք, բոլոր այն բազմութեան մէջ ազգս, որոնք սրահի մը մէջ. խնամուած, քով քովի, քիթ քիթի, կ'աշխատին, գլուխի դէմս տուած կը կարդան, իրարու շունչ կը ծծեն առաւաւոտեան մինչեւ իրիկուն, կծող հիւանդութիւններու մեքրոցը վերանցելով իրարու, անդիտակցաբար, անմեղ ագիտութիւնով մը:

Ու օր մը, ուշ կամ կանուխ, անոյշ կերպով ժառանգուած այդ ճճիները կը գործեն իրենց ուերը, մատաղ կուրծքերու տակ, ու խեղճ անմեղ ազգը, իրենց ծնողքին աշքի լոյսերը, ղոհ կ'երթան այդ կարգի նկատումները: Արդարութիւնը հաւասար էր ամենուն համար: Եթէ Վիլլօրիէի անմեղ էր,—պէտք է ըսել որ դատաւորը կը հաւատար անոր անմեղութեան—մեծ հոմոյզով անպարտ պիտի արձակէր զայն, իսկ եթէ յանցապարտ էր, ո և է խղճահարութիւն չպիտի ունենար զայն բանտարկելու:

Ուստի առանց ատեն կորսնցնելու, իրենց տիրոջմէն առաջ ուզեց հարցաքննել ծառաները: Այդ պահուն բարեպատեհ մը ներս մտաւ:

—Պարոն դատաւոր, ոստիկան մը եկած է բան մը հաղորդելու համար ձեզ:

—Ո՞վ է:

—Հայր Պրիւլոն:

—Անտարակոյս Բէյզէր պաղատային գործին վերաբերեալ:

—Կարծեմ թէ:

—Շո՛ւտ լաւ, ներս մտցո՛ւր:

Հայր Պրիւլօ ներս մտաւ. հարցաքննիչ դատաւորը դիրելու զրաղած ըլլալով գլուխը վեր չհանեց ու լակոնական չեղաւ մը հարցուց.

—Նո՞ր բան մը կայ, հայր Պրիւլօ:

—Այո՛ և ո՛չ: Ներքազէս բան մը է:

—Ի՞նչ:

—Ինչպէս գիտէք պարոն դատաւորը, ոճրին գիւտերը Վիլլօրիէի բնակարանին մէջ անցուցի:

—Գիտեմ:

—Մէկ աչքս! միայն կը քնանայի, իսկ միւսով կը հսկէի. գիւտերը, լուսնալէն քիչ առաջ, քնանկան զարդոյ մը կատարեցի պարտէզին մէջ... Զնեղանալու համար, սկսայ ատ պատուհանները դիտել. Պ. Վիլլօրիէի սենեակը լուսաւորուած էր:

—Լա՛ւ. յետո՛յ:

—Պ. Վիլլօրիէ չէր կրնար քնանալ:

—Ի՞նչէն գիտէք:

—Բանիցս դիտեցի, պատուհաններուն ստակէն անցած ատեն:

—Ասիկա պարզապէս կ'ապացուցանէ զլուխը վեր չհանելս ու լակոնական չեղաւ մը հարցուցի:

—Այո՛ և ո՛չ: Ներքազէս բան մը է:

—Ի՞նչ:

—Ինչպէս գիտէք պարոն դատաւորը, ոճրին գիւտերը Վիլլօրիէի բնակարանին մէջ անցուցի:

—Գիտեմ:

—Մէկ աչքս! միայն կը քնանայի, իսկ միւսով կը հսկէի. գիւտերը, լուսնալէն քիչ առաջ, քնանկան զարդոյ մը կատարեցի պարտէզին մէջ... Զնեղանալու համար, սկսայ ատ պատուհանները դիտել. Պ. Վիլլօրիէի սենեակը լուսաւորուած էր:

—Լա՛ւ. յետո՛յ:

—Պ. Վիլլօրիէ չէր կրնար քնանալ:

—Ի՞նչէն գիտէք:

—Բանիցս դիտեցի, պատուհաններուն ստակէն անցած ատեն:

—Ասիկա պարզապէս կ'ապացուցանէ

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ՁԵՌՆՈՒՄՆԵՐԸ

ՄՈՒՇԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՇ, 20 Յուն. 1902

Ամէն տարի, աւելի կամ նուազ հանմատութեամբ նշանուած, պատկեր առնի կ'ունենան, առանց կարմ—երկինքը մառնելու: Հողագործները ընդհանրապէս փուքիկոս են իրենց զատկերու ամուսնութեանց համար, կարող ըլլան կամ ոչ: Ճիւղհամարը՝ Քէնու հին օրերուն նման՝ շատ խիստ չի բանուիր, բայց դարձեալ Առաջնորդարանի զրաղում հանելու չափ հաս ու չհասի քնդիրներ չեն պակսիր: Խալանն (օժիտ աղջկան) ալ իր համեմատութիւնը թէեւ կոնանցուցած, այլ տակաւին շատ տեղը, չինկանեներու մէջ դեռ իր դիրը կը կատարէ: Խալանը՝ այն դատարարանի ուզանքն է, զոր աղուն ծնողքները կը վճարեն աղջկայ ապրիլուն: Աղջամանները շատ հեղ կը թոքուեն խալանի բեռը, որովհետեւ՝ արդէն բան մը չունենալ որ տան. կան օուլեցիկ աղջամաներ ալ, որ համբանքու կարող դասի նման՝ աղջիկները կը զրկեն պատկէն՝ խալանի տակնակութիւնով: Հոգեւորականներու կողմէ թափուած ու թափուելիք ջանքերը՝ յուսանք թէ վարքին ժողովրդեան մէջէն այս օտարամուտ և անուսեր սովորութիւնը: Ինչպէս մէջտեղ էի, Տ. Խաչիկ վարդապետն ալ իր ուշադրութիւնը դարձուցած է այս ապօրինութեան դէմ. և խիստ ազդարարութիւններ ըրած է քահանաներուն՝ զգուշանալ խալան վ պահեցէք:

Բայց ամուսնական զեղծումները խիստ շատցած են, մանաւորապէս Պուլանըգի կողմերը: Ամուսնութեան անունին տակ սպրդած են մեր ժողովրդեան մէջ կրկնամուսնութեան և աւելի ճիշդը՝ խառնակցութեան անարդարացուցիչ զեղծումներ, որոնք նարակ դած և հետզհետէ իրենց հակազդեցութիւնը կ'ունենան ժողովրդական զանազան խաւերու մէջ: Ամուսնական զեղծումներու բոյն դարձած Պուլանըգի Թ. գիւղի քահանայերուն Տ. Խաչով Վրդ.ի կողմէ՝ մանաւոր պատուիրներ արուած էին, յանձնարարելով որ ամէն ճիգ թափեն՝ անառակ ամուսնացողները ուղղութեան բերելու: Տիրէրներ՝ ոչնչամէջ չաները՝ չառ հեղ գիւրութիւններ իսկ տուած են ամուսնական անկանոնութեանց, չառ ալխատեր, բայց մէկի մը ալ խօսք չեն կրցան հասկցնել: Նուազ հետաքրքրական չպիտի ըլլայ կարդեմ, Թ. գիւղի քահանայերու այդ պատասխանագրէն քանի մը հատուածներ մէջ բերել՝ թէ՝ տիրացուական ոճին և թէ ամուսնական զեղծումներու պայազանութեանը համար:

«Աստուածիմաստ և սրբասնեալ Տէր. Թ. գիւղի բնակիչներէն ամենք՝ ապրիլուսը չուլաց հետեւած են և զանազան մոլորութեան ճանապարհով դրած են, ուր կը գտնուին Սրբոյ Լուսաւորչադաան օրինաց ընդհակառակ: Եւ զարհնադարշ սրբապղծութեանդ համակ, զոր ժամանակ էիր, եկն և եկաս առ անարժան ծառայդ, և մեք նուաստս ըստ մեծի սրբութեանդ հրամանին և պատուիրածիդ համեմատ՝ ծանուցինք և յիշեալ անձերէն մի ի նոցանէ սենկնդիր չեղաւ՝ վասնորոյ և մեք պարտաւորեցաք մեծի սրբութեանդ և կրօնական ժողովոյ յայտարարել, և ահա այս են օրինազանութեան գրաղեալ անձինք:

Ա. Տ. Խաչն քահանայի եղբօրորդի Մխակ՝ էրեն կին և զաւակներ թոզած և կրկին՝ Այվազեան Սարգիս անուամբ մարդոյ՝ որ ի զուրպաքն է եօթ տարի ժամանակաւ. յիշեալ Մխակ նորա կնոջ հետ ամուսնացած է. և յիշեալ ազատիկն տակի այրէն և յեսիրէն զաւակ ունեցած է:

Բ. Խաչ որդի Բաբիկ՝ կինը մահացած է, Պօսթաքեանդզի Մարիամի հարսին հետ ամուսնացած է, զաւակ ունի և առանց մկրտութեան. հալսին երկրի ի զուրպաքն:

Գ. Մելիքասի որդիք Մելքոն և Մաղաքեան՝ երկու եղբայրներ, Մելքոն զիր պատկուած կին արձակած է և Կիրեքի մի կոյս աղջիկ առած է, և Մաղաքեան իրեն պատկուած կինը արձակեր է:

Դ. Ցարքինի որդի Ավետ՝ իրեն կին մահացած է, Շերամանոցը դեղին կին մի առած է և այրն կնոջ ի զուրպաքն:

Ե. Մանուկի Զօրգէկ որդին, նա ևս իրեն կին արձակած է:

Զ. Մարկոյ որդի Մինաս իր կին արձակեր և Մելքոն անուամբ մէկու մը կոյս աղջկայ հետ ամուսնացեր է և յիշեալ աղջկայ հայր Մելքոն առակ առաւ և զաղջիկ ուսաւ Մինասին, և Մինաս այժմ ի զուրպաքն է:

Է. Եղոյի որդի Տօնօն՝ իրեն կին մահացած է:

Ը. Մանուկի Զօրգէկ որդին, նա ևս իրեն կին արձակած է:

Զ. Մարկոյ որդի Մինաս իր կին արձակեր և Մելքոն անուամբ մէկու մը կոյս աղջկայ հետ ամուսնացեր է և յիշեալ աղջկայ հայր Մելքոն առակ առաւ և զաղջիկ ուսաւ Մինասին, և Մինաս այժմ ի զուրպաքն է:

Է. Եղոյի որդի Տօնօն՝ իրեն կին մահացած է, Շերամանոցը դեղին կին մի առած է և այրն կնոջ ի զուրպաքն:

Ը. Մանուկի Զօրգէկ որդին, նա ևս իրեն կին արձակած է:

Զ. Մարկոյ որդի Մինաս իր կին արձակեր և Մելքոն անուամբ մէկու մը կոյս աղջկայ հետ ամուսնացեր է և յիշեալ աղջկայ հայր Մելքոն առակ առաւ և զաղջիկ ուսաւ Մինասին, և Մինաս այժմ ի զուրպաքն է:

Է. Եղոյի որդի Տօնօն՝ իրեն կին մա-

—)(1)(—

ԹԻԼ ՄԱՐԻ

ՈՕՋ—ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Ա.

ՑԱՆՑԻՆ ՄԷՋ

Պ. Մարսէլ Ֆրանսուայի ձեռքին մէջ կը գտնուէր կտաւուած քննութեան վերաբերեալ առաջին թուղթերը: Այդ քննութիւնը, որ յայտնի իրողութիւններու վրայ հիմնուած էր, կատարեալ ըլլալէ հեռու էր: Դատաւորին կո՞ն մեր լրացնել անոր թերի մասերը: Ոստիկանութեան զարմիկերը իր թղթածրարին մէջ տեղ մը նօթագրած էր թէ դաշոյնի խնդիրը չէր ուզած լուսաբանել, դատաւորին թողլով այդ հոգը:

Ինչպէս կ'ըսեր որ այդ դաշոյնը, հակառակ այնքան խնամքով պահուած ըլլալուն, Ռոզի ձեռքը մնացած էր: Վիլլօրիէի համար դժուարին ու կնճռոտ խնդիր մը էր բացատրել այդ պարագան: Իր տուած պատասխանը կրնար կամ ծանր պատասխանատուութիւններ առաջ բերել և կամ բոլորովին անմեղ հանել զինքը:

Բ. մխէրը իրր խոհեմ և գործը դիտցող մարդ, կամացուկ մը մէկդի քաշուած էր, չմոռնալով սակայն ուշադրութիւնը հրաւիրել հարցաքննիչ դատաւորին, որպէս զի դաշոյնի խնդիրը լուսաբանէ:

Գ. Մարսէլ Ֆրանսուա իր գրասենեակին մէջ քաշուած, դատական թուղթերը դրասեղանին վրայ փռուած, կը խորհէր:

Անձնասպանութի՞ւն թէ սպանութիւն:

Ամէն պարագայի մէջ, տարփանքի առամ մը էր գործուածը: Թէեւ մէ. բամ չէր ուզած խօսիլ, սակայն անկեղծ էր թէ Ռոզ սիրուհին եղած էր Վիլլօրիէի:

Ան ծառաներն ալ որոշ բան մը չէին ըսած, բայց անոնք ալ թերեւս իրարմէ չէին խնդրոյն: Հանգամանքն էր որ ժան Բլէքէր պղտոտայի իր առն մէջ չէր ընդունէր իր սիրուհին, այլ յատկապէս պարտաւած ուրիշ բնակարանի մը մէջ: Վիլլօրիէի տուած վկայութիւնը, որ քոմիսէրին թուղթերուն մէջ կէսերով ընդմիջուած էր, կասկած ներշնչելու բնոյթ ունէր: Հետեւաբար, ժան անկեղծութեամբ չէր պատասխանած: Բայց ինչո՞ւ համար հնմարութիւնը ծանիկ էր: Պ. Մարսէլ Ֆրանսուա առոր առկ գաղտնիք մը կը նշմարէր, զոր լուսաբանել իր պարքն էր:

Պ. Մարսէլ Ֆրանսուա գիտէր թէ Վիլլօրիէ ազգականն էր գատական բարձր պաշտօնատարի մը ու ընդհանուր դատախազին: Հարցաքննիչ դատաւորը մեծ կարեւորութիւն չէր ընծայեր այդ ազգականութեան: Իր ուղիղ ու անկեղծ բնաւորութեան վրայ ապդեցութիւն չէին ազ-

(1) Նաեւ պարս. Փիրիզ՝ խարել և հրապուրել կը նշանակէ:

Տան ծառաներն ալ որոշ բան մը չէին ըսած, բայց անոնք ալ թերեւս իրարմէ չէին խնդրոյն: Հանգամանքն էր որ ժան Բլէքէր պղտոտայի իր առն մէջ չէր ընդունէր իր սիրուհին, այլ յատկապէս պարտաւած ուրիշ բնակարանի մը մէջ: Վիլլօրիէի տուած վկայութիւնը, որ քոմիսէրին թուղթերուն մէջ կէսերով ընդմիջուած էր, կասկած ներշնչելու բնոյթ ունէր: Հետեւաբար, ժան անկեղծութեամբ չէր պատասխանած: Բայց ինչո՞ւ համար հնմարութիւնը ծանիկ էր: Պ. Մարսէլ Ֆրանսուա առոր առկ գաղտնիք մը կը նշմարէր, զոր լուսաբանել իր պարքն էր:

Պ. Մարսէլ Ֆրանսուա գիտէր թէ Վիլլօրիէ ազգականն էր գատական բարձր պաշտօնատարի մը ու ընդհանուր դատախազին: Հարցաքննիչ դատաւորը մեծ կարեւորութիւն չէր ընծայեր այդ ազգականութեան: Իր ուղիղ ու անկեղծ բնաւորութեան վրայ ազդեցութիւն չէին ա-

ներ այդ կարգի նկատումները: Արդարութիւնը հաւասար էր ամենուն համար: Եթէ Վիլլօրիէ անմեղ էր,—պէտք է ըսել որ դատաւորը կը հաւատար անոր անմեղութեան—մեծ հոմոյզով անպարտ պիտի արձակէր զայն, իսկ եթէ յանցապարտ էր, ո և է խղճահարութիւն չպիտի ունենար զայն բանտարկելու:

Ուստի առանց ատեն կորսնցնելու, իրենց տիրոջմէն առաջ ուզեց հարցաքննել ծառաները: Այդ պահուն բարեպատեհ մը ներս մտաւ:

—Պարոն դատաւոր, ոստիկան մը եկած է բան մը հաղորդելու համար ձեզ:

—Ո՞վ է:

—Հայր Պրիւլոն:

—Անտարակոյս Բէյզէր պաղատային գործին վերաբերեալ:

—Կարծեմ թէ:

—Շո՛ւտ լաւ, ներս մտցո՛ւր:

Հայր Պրիւլօ ներս մտաւ. հարցաքննիչ դատաւորը դիրելու զրաղած ըլլալով գլուխը վեր չհանեց ու լակոնական չեղաւ մը հարցուց.

—Նո՞ր բան մը կայ, հայր Պրիւլօ:

—Այո՛ և ո՛չ: Ներքազէս բան մը է:

—Ի՞նչ:

—Ինչպէս գիտէք պարոն դատաւորը, ոճրին գիւտերը Վիլլօրիէի բնակարանին մէջ անցուցի:

—Գիտեմ:

—Մէկ աչքս! միայն կը քնանայի, իսկ միւսով կը հսկէի. գիւտերը, լուսնալէն քիչ առաջ, քնանկան զարդոյ մը կատարեցի պարտէզին մէջ... Զնեղանալու համար, սկսայ ատ պատուհանները դիտել. Պ. Վիլլօրիէի սենեակը լուսաւորուած էր:

—Լա՛ւ. յետո՛յ:

—Պ. Վիլլօրիէ չէր կրնար քնանալ:

—Ի՞նչէն գիտէք:

—Բանիցս դիտեցի, պատուհաններուն ստակէն անցած ատեն:

—Ասիկա պարզապէս կ'ապացուցանէ

(Շարունակելի)

հայած է և կենդ մը հեռ ամուսնացած է և յիշեալ կենդ այրն ողջ է։

Ը. Բաստեղի որդի Յովհան իրեն կին արձակեր է, և իրեն անարձակուհին առած է և այժմ զուակ ունին և առանց Մկրտութեան են։

Թ. Յակոբի որդի Սարգիս Միրօ կոստանի աղջկայ փոխուցած է և յիշեալ կոստանի դուստր Նշանուած էր Բազէյի երիտասարդի մը, այժմ աղջկայ նշանածն ի զուրպաթն է, վասն որոյ առանց պըսակի են։

Ժ. Խուրշուտ Նա օն Տօնէ որդի Ղազարի դուստր ուզած է իրեն աղջկին և յիշեալ դուստր Նշաբոյի գրկաց սանկայ զուակի է։

ԺԱ. Աւետաս Արբահամ իրեն կին Քոչած և կոյսի մը հետ ամուսնացած է։

ԺԲ. Թօխոյի որդի Կարապետ ինք կոյս էր, և ամուսնացած կին մը առած է, և կենդ կին ի զուրպաթէ, ոմանք կ'ըսեն ողջ, ոմանք կ'ըսեն մահացած է։

ԺԳ. Բէջօ ռանուամբ մէկը իրեն կին մահացած է և կենդ մը հետ ամուսնացած է և կենդ այր ողջ է։ Սոյն վերոյիշեալ ազօրիներս անձինք բոլորովին զուակ ունին և առանց օրինաց են, վասնորոյ անդեկագրեցինք «հանդերձ գիւղի համբայիւք մեծի սրբութեանդ և որ կամք և հաճոյք քումդ»։

Այս ազգերը խորին յուսերով կ'օրինակենք ժողովուրդի բարոյական և կրօնական զգացումներու անկման, վատթարացման չշաչիւի այս անկանոնութեանց առիթ։ Ամուսնական այս բարդ մը ազօրինութիւններ ախոյ պատկերն են թ. գիւղի հայ չինականներու բարոյական վիճակին։ Կ օնական զեղծումներ կրնան պատահիլ, բայց մէկ գեղի մէջ ա՛յսքան խանգարեալ ութիւններ, ամուսնական նուիրագործուած պարտաւորութիւններու այս ասիման լքումը զարմանքով միայն կարելի է լսել։ Հաւատաւոր ժողովուրդի դաստուր եկեղեցասիրութիւնը՝ զոր նախնիք ա՛յնքան երկիւղածօրէն ու խնամք ժամով կը պահէին իրենց սրտերուն խորքերը, ո՛ւր մնաց։ Տիկնական պարտքը իրենց կրօնական պարտքերը կը կատարէին՝ չէ թէ մինակ քարոզներով, և կը կարծէ՞ք որ քարոզներ ալ կային, ո՛չ։ չիրենականները եկեղեցին պատուէրները կը կատարէին ազդուելով այն ջերմեռանդութենէն, որ մանկութենէն կը գրոշմուէր իրենց սրտերուն ու անեզաբար կը մնար մինչև գերեզման։ Կրօնքը զօրաւոր էր, մարդու ա՛ռայլայլ հաւատքը սրբանալ իրենց պատիրան, հաւատք որ հասարակիմ կը մնար հոգեմուէր եկեղեցականներով, քահանաներով և.։ Հիմակ՝ քահանաներ խոսքով, յորդորել ալ ուզեն՝ չեն կրնար իսաք հասկցնել չինականին, զի անոնց կ'ըսեն։ Ինչո՞ւ ասել, ապա ուսուցանել։» կ'ըսեն նաեւ. ամուսնական այս զեղծումներու հեղինակը գիւղի քահանաներն մէկն ալ է, գայթակղական ընթացքներով և.։

Կրկնամուսնութեան կամ խառնակութեան այն չարիքը որ պանդուխտ է ցիկներու բարոյականին կը ծնի, ամէնէն ծանրն է։ Երիկներէ զրկուած ու անխնամ տառապող կիներն՝ մեղադրելու չեն գար, երբ կը սոսկալի կրկնամուսնութեան գիրկը նետուին։ Իրաւ է որ կան պանդուխտներ, որ դրամով կ'օգնեն իրենց կիրկ զուակներուն և կը մխիթարեն զանոնք։ Կան ալ սակայն՝ որ վարժուած, համակերպած օտար կանանցի, մոցած են ամէն ինչ, նոյն իսկ պատերի թանկը և անոր լքիներու վրայ վրէժ ցոյց իրենց լանեալը։ Ամուսնալուկ կիկի ներքին չատերը՝ անգուն երեխուն՝ կերած են արդէն իրենց ճաճի կեանքը ողի արդունքով, և այսօր բնութեան առիւ, սիրոյ առիւ՝ զգայագիրկ պատաւութեան օրերը կը հասնին։ 20 25 30 տարիները ո՛չ ապագէն լեցուն կեանքմէն են մարդուն, մանաւանդ կնոջ համար։ Ասատուած սիրտ ու գուրգ տայ հեռուոր մեր այն պանդուխտներուն, որոնք մոցած են իրենց ընտանեկան ազգատիկ հոմայնքը, որպէս զի ոչ միայն գրամով, այլ գուրգուրանքի արտայայտութիւններով մխիթարեն զանոնք։ Այս կիներուս համբերատար ոգին ալ մոցուելու չէ, ամուսնական ուխտը դրժողներուն վատ ընթացքին դէմ։ Եթէ կան զեղծողներ, ու խառնակեցիկ ազգրողներ՝ հակառակ նահանգական բարոյականութեան, բայց կան ազատիկ կիներ ալ, որ կը տոկան, բնոյ ճակատագրին, անմանակ համակերպութեամբ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ՏՈՔԹ. ԿՐՕՍՄԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԳԱՂՏՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Բեռլին, Թէվիէ Պաշիի բազապետական պարտէզին դիմաց բասած տէ Բրքի Շեռնի մէջ։

Տոքթ. Կրօսման, որ Ֆուռնիէի Պրօքի և այլ նշանաւոր բրօֆէսէօրներու աշակերտած է, կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային և գաղտնի հիւանդութիւններ։ Բայի կիրակիներէ, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի, կէսօրէն յետոյ ժամը 1—4 (Լ. Ե.) Մանրադիտական և միքրոզազնական քննութիւններ կը կատարէ։ Նաև ելեկտրական հոսանուտի՝ կը դարմանէ մորթային հիւանդութեանց ենթարկուողները։ Ելեկտրական չոր տուներ և պանեռներ կը կատարէ։ Երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրի կը դարմանէ աղքատները, ժամը 10էն 12։

108 7—20

Քաղաքական Լուրեր

ՀԱՅՆՐԻՀ ԻՇԽԱՆԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

Պ. Ռուզվէլթի հեռագիրը։— Նիւ Եորքի մէջ։— Լուսավառութիւնները։— Ուշիկ ըրքի մէջ։— Կայարանին մէջ ընդունելութիւնը։— Սպասակ ատեր — Տեսակցութիւն մը Պ Ռուզվէլթի հետ։— Արկած մը։— Գերմանիոյ մէջ։

Նիւ-Եորք, 24 փետրուար։—Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Ռուզվէլթ հեռաւոր պատասխանց Հայնրիհ իշխանին հեռագրին՝ զոր ուղղած էր Քրոնբրիկեն Վիլհելմ չգիտնէ։

«Ընդունեցէք սրտագին շնորհաւորութիւններս ձեր բարեբաստիկ ժամանումին համար։ Շնորհակալութիւն ձեր հեռագրին համար։ Ամերիկեան ժողովուրդին անունով բարի գալուստ պիտի մաղթեմ ձեզի և մեծ հաճոյք պիտի զգամ վաղը զձեզ տեսնելով»։

Աշի գիշերը Հայնրիհ իշխանը սեղան մը առաւ Հոհենձոլլրն զբօսանաւին մէջ։ Հրաւիրեալներուն մէջ կը գտնուէին Պ. Ռուզվէլթի պատուիրակները, Ուշիկ-Քընի գերման դեսպանը, Նիւ Եորքի գերման հիւպատոսարանէն երեք պաշտօնայ և բազմաթիւ երեւելի անձնաւորութիւններ, առանց հաշուելու իշխանին հետ գտնուողները։ Հայնրիհ իշխանը յետոյ ներկայ գտնուեցաւ գերման ընկերակցութեան ակումբին մէջ կատարուած ընդունելութեան մը, ուր գենց ազգային պահակաջորքերու Ա. գունդին ուղեկցութեամբը։ Հայնրիհ Իշխանին կը հեռաւէին իր հետ գտնուողները, Պուտխինի կոմսը և Հոհենձոլլրնի սպաները։ Թափօրին կ'առաջնորդէին հեծեալ ոստիկաններ։ Իշխանին կողմէ յայտնուած փափաքի մը վրայ՝ գերման ընկերակցութեան բոլոր անդամները ներկայացուցան անոր։ Իշխանը այրերը բարեւեց գըլուխովը և տիկիններուն ձեռքերը սեղմեց։ Ակումբէն մեկնելով իշխանը կատարեալ գնաց Բէնխիլմանոյ ներքնամթերքին կայարանը։ Կատարեալ մասն ուրեմն ոստիկաններ բարեւի կեցած էին։ Կատարելապէս երբ ճամբայ ելաւ, իշխանը բարեւեց ամբոխը՝ որ համակրական արտայայտութիւններով ողջերթ կը մաղթէր։ Իրենց դեր-ծոգակալին նուագարանը լուսավառութիւններ կատարեց Հայնրիհ իշխանին ներկայութեանը առթիւ։ Իլլինուազ մարտնուէր հրամանատարի յատուկ կամրջակին վրայ ելեկտրական լոյսով նուէն անունը գրուած էր վաթսուն սանթիմէթր բարձրութեամբ գիրերով, Ուրիշ տեղ մը լուսաւոր կը փայլէին wel come to prince Henri բառերը։ Զինչի նարթ մարտական ալ լուսեղէն ահագէն խաչ մը չիներ էր։

Ուաշինկթրն։—Հայնրիհ իշխանը, այս առաւ, ժամ 10.20ին հոս հասաւ։ Ընդունեցաւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի, ծովային նախարար Պ. Լանդի, Գերմանիոյ դեսպանատան առաջին քարտուղարին և երկու պաշտօնեաներուն կողմէ՝ որոնք մասնաւորապէս կոչուորուած ու զարդարուած սրահի մը մէջ կը սպասէին։ Ամերիկեան ու գերմանական դրօշներով և ծաղիկներով զարդարուած էր այդ սրահը։ Իշխանը երբ կառաքնումբէն վար իջաւ, ժողովուն գէմքով ուղղակի գնաց ընդունելութեան սրահը, անցնելով պաշտօնեաներու, օրագրողներու և ստիկաններու կրկին շարքէ մը։ Իշխանը, նախարարները և միւս ուղեկիցները, քիչ վերջը, բաց կառքերով գացին Սպիտակ Տունը։ Կայարանին առիւ և ճամբուն վրայ ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը հաւաքուած էր՝ որ խանդավառութեամբ կ'ողջունէր իշխանը։ Ոստիկանները և զինուորական իշխանութիւնները բարեկարգութեան վրայ լրջութեան մէջ էին։ Հոսանքի մէջ գտնուող կիները, որոնց թիւն էր ինը։ Աւմիրալտէ իւրաքանչիւրին ծաղկեփունջեր զրկեց՝ իր մեծարանքներովը։ Իշխանը այցելութիւն տուաւ բոլոր ուղեւորներուն և սեղանակցեաւ գերման գաղթականներուն հետ, որոնք բարեսիրեցին իրենց գաղթականին պատճառները։ Շոգենաւին մէջ դրուած նուագախանդէսին ծրագիրները, որոնց մէկ քանին իշխանին սարքագրութիւնը կը կրէին, 175էն մինչև 470 ֆրօ ծախսեցան։ Հասոյթը նաւապետի յանձնուեցաւ՝ բարեգործական նպատակի մը գործածութիւնը։ Շաբաթ օրը, իշխանը իր խուցը հրաւիրեց ամերիկեան ուղեւորները և շամպանիա բանալ տուաւ, ըսելով.—«Խմենք Ճ՛որճ Ուաշինկթընի կենացը»։ Թղթակից մը առաջարկեց իշխանին որ անթել հեռագիր մը ուղղէ Նիւ Եորքի բոլոր լրագիրներուն։ Իշխանը մերժեց ժպտելով։ Երբ իշխանը այցելեց Այրլէնտ կառավարիչին, փոխերէց նախագահին քայլերգեց հէնցուրդ։ Հայնրիհ իշխանը միակ անձն է որ, Մ. Նահանգաց նախագահներէն զատ, այդ պատուոյն կ'արժանանայ։

ՀԱՅՆՐԻՀ ԻՇԽԱՆԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ճամբորդութեան միջոցին։—Կեանքը «Քրոնբրիկեց Վիլհէլմի մէջ։—Հայնրիհ իշխանին հաղցրարարոյութիւնը։

Նիւ-Եորք 24 փետրուար։— Ուղեւորութեան սկիզբը հոգմարգել մը գրուած էր Հայնրիհ իշխանին սեղանին առիւ բայց վերցնել տուաւ։ Երեքշաբթի օրը, երբ ծովը շատ գէշ էր, իշխանը համբեցնուցաւ մէջ գտնուող կիները, որոնց թիւն էր ինը։ Աւմիրալտէ իւրաքանչիւրին ծաղկեփունջեր զրկեց՝ իր մեծարանքներովը։ Իշխանը այցելութիւն տուաւ բոլոր ուղեւորներուն և սեղանակցեաւ գերման գաղթականներուն հետ, որոնք բարեսիրեցին իրենց գաղթումին պատճառները։ Շոգենաւին մէջ դրուած նուագախանդէսին ծրագիրները, որոնց մէկ քանին իշխանին սարքագրութիւնը կը կրէին, 175էն մինչև 470 ֆրօ ծախսեցան։ Հասոյթը նաւապետի յանձնուեցաւ՝ բարեգործական նպատակի մը գործածութիւնը։ Շաբաթ օրը, իշխանը իր խուցը հրաւիրեց ամերիկեան ուղեւորները և շամպանիա բանալ տուաւ, ըսելով.—«Խմենք Ճ՛որճ Ուաշինկթընի կենացը»։ Թղթակից մը առաջարկեց իշխանին որ անթել հեռագիր մը ուղղէ Նիւ Եորքի բոլոր լրագիրներուն։ Իշխանը մերժեց ժպտելով։ Երբ իշխանը այցելեց Այրլէնտ կառավարիչին, փոխերէց նախագահին քայլերգեց հէնցուրդ։ Հայնրիհ իշխանը միակ անձն է որ, Մ. Նահանգաց նախագահներէն զատ, այդ պատուոյն կ'արժանանայ։

ՀԱՅՐԱՒԱՑԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Տէվէրի մէկ նոր յաջողութիւնը։— Լսրտ Ֆիշմէրի հեռագիրը։—Պոէրներու պարտութիւնը։—Պ. Սլպրէխթ։

Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ Տէվէրի զօրավարը շորս հարիւր հոգիով, փետրուար 10ի գիշերը, հիւսիսային կողմէն ռնդեր է ամրոցներու գիծը։ Լինչին արեւմտեան կողմէն ասոր մղոն հեռուն Տէվէրի զինուորներէն մէկ քանին ժամանակ ունեցեր են հանդարտօրէն կարելու թելերը և ճամբայ բացեր են ամրողջ զօրաւորմամբն։ Մօտերը գտնուած ամրոցները կրակ ըրեր են, երկու Պոէրներ սպաննելով և ինը հոգի ալ վիրաւորելով բայց զօրախումբին Մեծամ մասը Տէվէրի հետ կրցեր է դէպի հիւսիս յաջողանալ և երթալ Ռէյսի իր նախկին բանակները։

—Լոր Ֆիշմէր փետրուար 21 թուականով հեռաւորը հեռագրած է Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան.— «Բարձ գնդապետը թեթեւաւոր հեծելազօրքերով և երեք հարիւր տեղացի հետաքրքիրներով յարձակեցաւ Պոէրներուն վրայ Նիթեկէսխոթի մէջ, Պոթասպէրկի կիրճերը։ Անգլիացիները դեր բռնեցին հարիւր վեթսունչորս Պոէրներ. նաեւ գրաւեցին 72 ձի, 107 հրացան 1200 փամփուշտ և բոլոր սայլերը, ջորիները և այլն։ Գերի բռնուածներուն մէջ կան ազգի ենթասպաներ՝ Տիւթուա, Ժուպէր, Ճակէր և տեղակալ Վիլոէն։ Անգլիացիները կորուստ չունեցան»։

—Ութրէխթէն կիրակի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Պ. Ալպրէխթ, որուն հետ կատարուած տեսակցութեան մը արդիւնքը երէկ հաղորդեցինք, նոյն օրը կարճ խորհրդակցութիւն մը կատարեր է Քրիւկէր նախագահին հետ։ Պ. Ալպրէխթի համար գործեալ կ'ըսուի թէ մանաւոր պաշտօն մը ունի Քրիւկէր նախագահին մօտ։

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ամուսնալուծութեան օրէնքը։—Ժողովրդական տրամադրութիւնները։—Քաղաքային ամուսնութիւն։—Սպասեցու ամուսնութիւն։—Կղերականներու ջանքերը։

Առաջարկուած օրինագիծերուն մէջ, կ'երեւայ թէ ամուսնալուծման օրինագիծը ամէնէն աւելի շուտ պիտի քննարկուի, վիճաբանութեան դրուելէ յետոյ։ Առաջին ոնդամն է որ այդպիսի օրինագիծ մը կառավարութեան կողմէ կ'առաջարկուի։ Մինչեւ հիմա, ամէն նստաշրջանի մէջ, պարբերաբար, ամուսնալուծման օրինագիծ մը կ'առաջարկուէր ձախակողմի երեսփոխաններուն կողմէ, և միշտ ազատդիւն կեցուցած։ Նրբամիտ Ֆրանսացի մը ասդ մը գրած է.—«Իտալացիները պէտք չէին զգար ամուսնալուծման, որովհեւ ամուսնական անհաւատարմութիւնը կը բուէր իրենց։» Այս սրամտութեան նշմարիտ կողմը սա է թէ Իտալացի ժողովուրդը բոլորովին անտարբեր է ամուսնալուծման խնդրին մէջ։ Բաժանումը կը բուէր Իտալացիներուն։ Եթէ ամուսնալուծութիւնը ընդունուի իտալական օրէնքներուն մէջ ինչ որ հաւանական է, օրինակելի չափաւորութեամբ մը պիտի գործադրուի։ Կենը ամուսնալուծման պիտի դիմէ, պարզապէս իր ազգեկնութեան անունը գործածելու և իր ամուսնին անունը լքելու։ Եթէ երբեք այս վերջինին անհաւատարմութիւնը ապացուցուած է։ Նոյն իսկ ասիկա տարակուսելի է, որով հեռաւ յանձնաժողովին կողմէ բարեփոխուած օրինագիծին համաձայն, կարելի չպիտի ըլլայ իսկոյն ամուսնալուծում պահանջել։ Բաժանումէն յետոյ, երեք տարի պէտք է անցնի առաջուան, եթէ զուակ չէ ծնած այդ ամուսնութենէն, իսկ եթէ ասիկ, եթէ զուակ կայ։ Գալով ամուսնաթողնելու վերաբերեալ ամուսնանալու խնդրին, Իտալացի կինը գիտէ թէ ասիկա կարելի է այն առեն միայն, երբ օտարականի մը հետ ամուսնանայ։ Սա սայլէ է որ Իտալացի մը երբեք չպիտի ուզէ ամուսնալ ամուսնաթող կնոջ մը հետ։ Որչափ առեն որ առաջին ամուսինը կ'ապրի։ Մնայ որ, կրօնական խնդիրն ալ կը խառնուի գործին մէջ։ Քառասուն տարէ ի վեր, քաղաքային ամուսնութիւն հաստատուած է և կառաւարութիւնը այդ ձեւը միայն օրինական կը ճանչնայ։ ուզողը կրնայ կրօնական ամուսնութիւնն ալ կատարել ասլ, պայմանաւ որ քաղաքայինէն առաջ կատարուի միւս։ Աւրգարեւ իտալացի կիները կը նախընտրեն կրօնական ամուսնութիւնը, որովհեւ այն կարծիքը ունին թէ քաղաքայինը պէտք եղած վեհութիւնը ու հանդիսաւորութիւնը չունի։ Այն առեն միայն ինքզինքին հաստատապէս ու օրինաւորապէս ամուսնացած կը կարծեն, երբ Եկեղեցիին օրհնութիւնը ընդունին։ Ասիկա այնքան խոր արմատ ձգած է որ, հակառակ սիրող օրէնքին, չատ մը պարագաներու մէջ, կրօնական ամուսնութեամբ կը բաւականանան, առանց վարկաբեկ ըլլալու հանրային կարծիքին առջեւ։ Պետութեան կողմէ թոյլ տրուող այրերեր կամ թէ սպայի մը հետ ամուսնալու համար օրէնքի կողմէ պահանջուած դրամագիրը չունեցող կիներ այդ տեսակ ամուսնութեան կը դիմեն։ Պէտք է ըսել որ սպաները կրնան իրենց յոյսը դնել վերազանցի շնորհներուն վրայ, որ երբեմն կը թոյլատրէ անոնց քաղաքային ամուսնութեամբ կարգուիլ, հակառակ կանոնական դրամագիրքին չգոյութեան։ Ցաւալի սպաները քաղաքային ամուսնութեան կը ձեռնարկեն խնկոյն, երբ սարքնին բարձրացում կրեն, գրամագիրս չպահանջուիլ և կամ թէ հրամարին իրենց պաշտօնէն։ Ամուսնալուծման գէմ եղած հիմնական իրաւունքը կեղծ է։ Կղերականները գումարումներ ընելով իրենց մուտ գործած տուներ ու եկեղեցիներուն մէջ, սատրագրութիւններ կը հաւաքեն, յայտնելով թէ իրենց համամիտ չեն ամուսնալուծման օրէնքին և թէ յանձնարարութեան համար չեն մերժած, առանց սակայն յայտ դնելու այդ օրէնքին վրայ։ Կղերականներու այս իրաւունքը, չատ հաւանաբար, սա արդիւնքը պիտի ունենայ, թէ որ եղած է անցեալին մէջ, այն է յանձնաժողովի մը պիտի յղուի խնդիրը։ Եղած այս ամէն ցոյներուն մէջ, ամուսնալուծման օրինագիծը երկրորդական կարեւորութիւն մը ստացած է, որովհեւ ո՛չ անոր հակառակողները կը շահագրգռուին և ո՛չ ալ համամիտ եղողները, ամէնէն շահեկան խնդիրը գտնելն է թէ ո՞ր կուսակցութիւնը պիտի յաղթէ, կղերականնե՞րը թէ ազատական կո սակցութեանց զանազան մասերը։ Սակայն ստրակոյս չէ՝ թէ ամուսնալուծման օրէնքը պիտի ընդունուի, որ ստամբուլեան հեռաւորագոյն է քաղաքային ամուսնութեան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Նախարարական տագնապը։— Նոր դասալիին կազմութիւնը։— Տպաւորութիւնը Գերմանիոյ մէջ — Դաշնակցութիւնները։ (Թայմսի հեռագիրը)։

Հռոմէն երկուշաբթի օրուան թուականով հեռաւեալը կը հեռագրեն Թանգի.— «Պ. Մանտրաչիի, երէկ իրիկուն, նոյնէն ստրատական պատճառ հրաւիրուեցաւ։ Ինչուան թէ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը յանձնարարեր է Պ. Մանտրաչիի որ ընդունի նոր նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնը։ Զոյգի մը նայելով, Պ. Մանտրաչիի ժամանակ ուզեր է կազմութիւնը ուսումնասիրել, վերջնական որոշումը տալէ առաջ։ Պ. Մանտրաչիի պիտի ներկայանայ նախարարութիւն մը կազմելու՝ ծայրագոյն չափաւոր ձախակողմէն ալ քանի մը հոգի առնելով, օրինակի համար Պ. Սոնքինի, Մարքոնի, Լաքաւան ու Կուիշիարտինին։ Մեր դիտարարութիւն մը մեկ կայ, այն է Պ. Ճոլիթիի հաստատ որոշումը, վերջնականապէս քաշուելու համար։ Պ. Ճիոլիթիի զօրաւոր նեցուկ մըն է նախարարութեան մը համար, վասն զի անոր կուսակցութիւնը գրեթէ ամենէն բազմաթիւն է Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Կ'ըսուի թէ Թագաւորը հարցուցեր է Երեսփ. Ժողովին առջեւ Պ. Բոլէթիի թէ ի՞նչ է նախարարութեան անյաջողութեան պատճառը։ Թագաւորը շատ զարմանալով իմացեր է թէ Ամուսնալուծման օրինագիծն է։ Պ. Մարտինօ յայտարարեր է որ առիկա պատճառներէն մէկն էր։ Եթէ բուն իսկ պատճառը կը կազմէ ներքին քաղաքականութիւնը։ Այդպէս կ'երեւայ որ գաւառներէն վերադարձող երեսփոխանները ու ներակուսակցականները այնքան գոհացուցիչ կերպով չեն ներկայացուցած կացութիւնը։ Եթէ Ճիոլիթիի պնդէ իր հրաժարականին դիմաց, Պ. Մանտրաչիի դժուարութիւն պիտի քաշէ նախարարութիւն մը կազմելու համար։ Կ'ըսուի թէ Պ. Մանտրաչիի եթէ չյաջողի, Պ. Պ. Բոլէթիի ու Ճիոլիթիի պիտի կազմեն նոր նախարարութիւնը։»

—Հռոմէն նոյն թուականով կը հեռագրեն թէ նախարարները երկուշաբթի առաւ արքայական պալատ գացեր են իրենց շարաթական տեղեկագիրը մատուցանելու։ Զոյգի մը նայելով, թագաւորին յանձնարարութեան վրայ, նախարարները եռ առեր են իրենց հրաժարականը, Երեսփ. Ժողովին նկրկայանալով քանի մը ձեռք բերելու համար, որով Խորհրդարանին տրամադրութիւնները պիտի հասկցուին։

—Գերմանիոյ մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Իտալիոյ նախարարական ազդեցութեան համար։ Լոքալ Անզայկը կ'ըսէ թէ օտար տէրութիւններու, մասնաւորաբար Գերմանիոյ հետաքրքիր են գիտնալու թէ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարն ալ պիտի փոխուի, վասն զի Պ. Բրիկիթիի անձնական կարծիքը համակիր չէ Երրեակ Զինակցութեան։ Թակեպլաթ արդարացի չի գտներ այդ մտահոգութիւնները։ Ինչ որ ալ ըլլայ Իտալիոյ նոր նախարարութեան կազմութիւնը, Երրեակ Զինակցութիւնը վտանգի տակ չէ, քանի որ Իտալիոյ գահաժառանգը յայտարարեր է թէ հաւատարիմ պիտի մնայ Իտալիոյ կնքած դաշնակցութիւններուն։

—Կը հաւատուի այն լուրը թէ Իտալիա համաձայնութիւն մը պիտի գոյացնէ Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ հետ, առանց հետ կնքուած առեւտրական դաշնագրութիւնները առի մը ետ երթալու համար, որով առեղ 1904ին պիտի աւարտի, փոխանակ 1903։ Երրեակ Զինակցութիւնն ալ կ'աւարտի 1903ին, և որ սերտ ուշադրութիւն ունի առեւտրական դաշնագրութիւններուն հետ։ Այդ խնդիրը հիմա կը զբաղեցնէ Իտալիոյ քաղաքականութիւնը։ Այդ պատճառով չատ հանգնական կը նկատուի որ Երրեակ Զինակցութիւնն ալ մինչև 1904՝ այսինքն առի մը ետ երկարել ուզուի, Երրեակ Զինակցութեան մասին հոս ընդհանուր կերպով կ'ընդունուի թէ միջազգային զանազան խնդիրներու համար Ֆրանսայի ու Իտալիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութիւնները՝ գաշնակցութիւնները կնքուած և յետոյ նորոգուած ատենէն խիստ տարբեր կացութիւն մը առաջ բերած են։ Եռակի թէ նոր դաշնակցութիւնը անոր ազդեցութիւնը պիտի կրէ։ Հարկ է դիտել առ թէ այդ կարեւոր խնդիրներուն համար կատարուելիք բանակցութիւնները առակուն սկսուած չեն, թէև չատ հեռաւ չեն երեւար։

—Կ'ըսուի թէ իրրեւ ներքին գործոց նախարար Պ. Ճիոլիթիի պիտի յաջորդէ Պ. Կ...։

Հռոմ 24 փետր.— (Հեռագիր Թայմզի) — Իտալիոյ նախարարական ազդեցութիւնը հաւանօրէն պիտի կարգադրուի դակիճին նորէն Խորհրդարանին ներկայանալիքը, ուրեմն վատահութեան քուէ մը պիտի ուզէ։ Այդ լսելու

այցելութիւն տուին Յունաց Ս. Պատրիարքին։

—Յունաց Պատրիարքական Փոխանորդը, առՀի օրը, չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ զուլկարական գործակատար Պ. Կէչովի, որուն անուան տօնախմբութիւնն էր։

—Պատրիարքական Փոխանորդը, հինգշաբթի օրը, Ռումանիոյ դեսպանատունը գնաց և Պ. Կիքայի մահուան առթիւ ցաւակցական այցելութիւն տուաւ գործակատար Պ. Տէրուսին։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ Ս. ԷԿԵՂԵՑԻ, կ'ըսէ Սեւլիք Կ. Պալիս կոչած է Մանասգերի զուլկար մեարտզուլիս Տ. Կրէկուարը, որ պիտի փոխուի։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐԸ. — Հաւանական կը նկատուի որ արեւելեան երկաթուղիներու ուղղակի հաղորդակցութիւնները չորեքշաբթի վերսկսին, վասն զի նորոգութիւնները աւարտելու վրայ են։

ՏԱՍԱՆՈՐԻՑ ՎԱՐՁԱԿԱԼՆԵՐԸ. — Զանկիս պաշտօնատունը նկատելով որ զանազան տեղերէ դիմում կ'ըլլայ, որպէս զի տասանորդի վարձակալութեան հաշուէն պարտք ունեցողները եթէ որոշեալ ժամանակամէջ իրենց պարտքը չհատուցանեն, ակոսէ զերծ ըլլան, եւ նկատելով որ այդ խնդիրքը եթէ ընդունուի, տէրութեան գանձուն առնելիքները երկար տեսն անգանձելի պիտի մնան, որովհետեւ ակոսի վճարումը կը պարտաւորցնէ պարտականը փութացնել վճարումը, ծանոյց ամէն կողմ թէ պէտք է անպատճառ ակոս պահանջել։

ՕՍՄ. ԱՐՔԷԹՈՒՂԹԵՐԸ.— Հանրային Պարտքի վարչութիւնը որ ամէն տարի իր պահեստի գումարէն օսմ. մաս մը արժէթուղթ կը գնէ հրապարակէն, հրահանգ ուղղեց կայս. կառավարութիւնէն թէ այս տարի քանի՞ արժէթուղթ պիտի գնուի։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Սոպայակոյի հաղորդակցութեան Ազատագրման Զիւռ պէյ մեծանշորհ խնդրած է Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն և Պրուսայի, Էսքիշէհիր ու Իզմիթի մէջ մարթուած ոչխարներու և հորթերու ոսկորները հաւաքել, գործական պայմաններու համաձայն մարքել և յետոյ արտածել։ Պետական Խորհուրդը ընդունելի գտաւ այդ ազերսագիրը, պայմանով որ մեծաշնորհի պայմանաժամը 25 տարի ըլլայ և այդ գործով զբաղող ուրիշ արհեստաւորներու արգելք չյարուցուի։

—Սիլահտար Աղայի մօտ տեղ մը ոսկորի ու քարէի մթերանոց հաստատելու արտօնութիւն խնդրուած էր։ Քաղաքապետութիւնը տեղեկագրեց ձեռնհաս պաշտօնարանին թէ այդ տեղը քաղաքին մօտ է և չրկաներն ալ բնակարաններ կան, հետեւաբար հանրային առողջապահութեան տեսակէտով անպատշաճ է գոյ շահառ նիւթեր մթերել այդ տեղը։

«ՍԷԼԹԻԲ» խստոր շգենուց, ուր ուր հարիւր երեսուն ամերիկեան զբօսաշրջիկներ կան, երէկ իրիկուն, ժամ 11 ուկէսին Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանելով խարսխեց Սալը Բաղարի բարերը։ Առաջին անգամն է որ այդքան խոշոր շգենու մը Պոլսոյ նաւահանգիստը կուգայ։ Սելիքի ունի երկու ծխնելոյզ և չորս կայմ։ Շգենուն իր տախտակամածին վրայ ունի երեք յարկեր, ուր բազմաթիւ խցիկներ կան։ Մազայի նախարարութեան պաշտօնաթերթը հեռաւոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Սելիքի մասին։—Մի՛չեւ հիմա չինուած ու չփորուող շ.գենաւերուն ամէնէն խոշորն է Սելիքի որ Վայթ Սթար Ընկերութեան կը վերարերի։ Երկայնութիւնն է 700 ոտք, լայնութիւնը՝ 75, խորութիւնը, 49 և տարողութիւնը 20,880 թոն։

—Ուղեւորներէն մէկը Փրանսայի է, չորսը անգլիացի ու միւսները ամերիկայի։ Մէկ մասը երէկ իրիկուն ցամաք ելաւ ու Բերայի օթեւանները գնաց։ Սելիքի երկուշաբթի պիտի մեկնի և Իզմիր, Հայֆա, Եաֆա, Աղեքսանդրիա, Նաբոլի, Վիլֆրանշ ու Լիվերբուլ հանդիպելով՝ Նիւ-Եորք պիտի վերադառնայ։

ԳՈՆԵԱՑԻ կուսակալութիւնը ձեռնհաս պաշտօնարանէն խնդրեց հարցարարգէտ մը զրկել՝ Աստիսոյ հաւահանդիսաը մաքրելու համար, վասն զի թէ՛ նեղ է և թէ աւազ հաւաքուած ըլլալով, նաւերու երթեւեկութիւնը կը դժուարանայ։

ՀԱԼԷՊԻ մէջ մինչեւ հիմա 1 374,907 դրուշ հաւաքուած է Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին համար։

ՌՈՒՍԻՈՑ դեսպանատան Զաբարեց պահապանատան մէջ, երէկ իրիկուն, պարահանդէս մը տրուեցաւ։ Ներկայ գրաւեցան դեսպան Պ. Զինովիէվ և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները։

ԱՆԶԻԹԻ ԵՒ ՈՂՈՂՈՒՄ.— Հէլէպէն կը գրեն թէ անցեալ երկուշաբթի յորդահոս անձրեւներ տեղացեր են՝ մեծապէս նպաստելով հունձքերուն։ Քիլիսի չրկայ Իզզ դիւղին մէջ գոյացած հեղեղներէն 21 տուներու պատերը ու երդիքներ ողողուեր են։ մէկ քանիներն ալ ողողուելով հունձքերը ողողուեր և տնասուններ խեղդուեր են։

ՄԱԼԻԼԻի Հանրային Պարտքի հաշուակալ Մէսուտ պէյ, երէկ, Բարիզէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԲԷՇԹԱՑԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Լուքի պէյ արձակուրդով Կ. Պոլիս եկաւ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Քարտէսարանի վարչութիւնը որոշեց, յառաջիկայ մարտէն սկսեալ. երկաթուղիի գիծերու ու ծովեզերքներու մաս և Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղեր դանուած տեղերէն երեսուն նամակատուներու մէջ ալ մանաւանդ բանաքի և քալի բանաքալի փոխանակութիւն կատարել։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ առողջապահական յանձնաժողովը որոշեց որ խանութներու մէջ ծախուած ալիւրներու և ուրիշ արմտիքներու վրան ծանկուի վասն զի եթէ բաց մնան թէ՛ կը փոշոտին և թէ մուկերը կոյուղիներէն ելլելով անոնց վրայ կը պատին։

Բ. ԴՈՒՐՈՒՆԷՆ հրահանգ խնդրուեցաւ որ ոսկեդրամները հաշուելու յատուկ փոքր կշիռները դրոշմուին ձեռնհաս պաշտօնաթերներէն կողմէ, անոնց ճիշդ ըլլալը ստուգուելէ ետքը։

ՀԱՑԸ ԵՒ ԱՐՄՏԻՊՆԵՐԸ.— Մալիւմաբ կ'ըսէ թէ ալիւրի հիմնական գինը բան նայելով հացին օխան կարելի է եռքսաւ փարայի ծախել։

—Անատոլէն, երէկ, Կ. Պոլիս բերուեցան 16 վագոն՝ այսինքն 8000 քիլէ ցորեն, որոնք 10 ուկէս-12 զրուշի ծախուեցան լիզարէն վար։ Կարծը ցորենն ալ օրաւ 30-34 փարայի ծախուեցաւ։

—Կ. Պոլսոյ ջաղացպանները որոշեցին գեղչել ալիւրի գինը։

—Իզմիրի մէջ ալ հացին գինը ոչնչացեր է։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՈՒ ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ նահանգապետական քննիչ Էֆենտիլեան էֆ. և օգնականը Գէորգ էֆ. նոյն նահանգներուն և գաւառակներուն դատական գործերը քննելով տեղեկագիր մը մատուցած են ձեռնհաս պաշտօնարանին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ, երկու օրէ ի վեր, ժանտախտ դէպք ու մահ չէ պատահեր։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԱՐԿԱՆ.— Երէկ ժամ 9ին, Գարաքէօյի կայարանին մօտ թրամուէյի կառք մը կոխուեց Հանիֆէ անուն կին մը՝ 70 տարեկան՝ որ գլուխէն և մարմնոյն զանազան մասերէն ծանր բեկէս վիրաւորուեցաւ։ Կինը թէեւ պառաւկով մը տունը տարուեցաւ, սակայն ճամբան մեռաւ։ Կառավարը՝ Իսմայիլ ձերբակալուեցաւ։

ՊԷՏԷՔԻ մէջ, երէկ, օձիր մը դարձեցաւ։ Վախճանեալ Հալիմ փաշայի անուանական Սև Լեռնցի Եուվան Սաթա կուսի բանեցաւ իր հայրենակիցներէն Բէյթիշայի և Ճողշ Բոգայի հետ։ Եուվան Սաթա ոչխարվէր պարպեց իր հակառակորդներուն վրայ։ Առանցմէ Ճողշ Բոգա տեսնելի տակէ վիրաւորուելով վայրկեանէս մեռաւ։ իսկ Բէյթիշա մէկքանի վիրաւորուեցաւ։ Մարդասպանը փախաւ։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ.— Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտ Թաղը բնակող Քէսէքէնէլի Հասան աղա մահու չափ ձանձրացած էր կնոջ տեսնելի վարմունքէն ու շատախօսութենէն։ ոչինչ պատճառով մը կռիւ կը հանէր։ Հասան քանի անգամներ ուզեց լեռնել իր կինը։ բայց սէրը արգելք կ'ըլլար։ Վերջապէս, անտեսել դիշեր, որոշեց անձնասպան ըլլալ։ դաշոյնը քաշեց։ աչքերը գոցեց և մխեց սրունքը, բայց ցաւէն սկսաւ գոռալ։ Դրացիները ու ոստիկանները հոն փութացին։ Հասան յայտարարեց թէ կնոջը տանջանքի ընթացքէն ձանձրանալով վերջ տալ ուզած էր կեանքին, բայց աչքերը գոցած ըլլալով, դաշոյնը փոխանակ սիրտին զարնելու սրունքը մխած էր։

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏ.—Աբլակ էֆ. Ուսնեանի և Գալէթեան Լէ Բրովենս Իհիւնի ապահովագրական Ը կեդրոնատան կողմէ ձերիսթի Շարգիի և Սուրհանդակ լրագիրներու արտօնատէր՝ Տիգրան էֆ. Ճիվէլեկեանի դէմ բացուած դատ, հինգշաբթի օր, Կ. Պոլսոյ պատժական տեսանին առջեւ տեղի ունեցաւ։ Տիգրան էֆ. Ճիվէլեկեան և իր փաստաբանը առարկեցին թէ Լէ Բրովենս Իհիւնի օտար անանուն Ընկերութիւնը ըլլալով և Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղ բանալու պայմանագիր արտօնութիւն սուցած չըլլալով՝ այս դատը բանալու ալ իրաւունք չունի։ Դատարանը մերժեց այդ առարկութիւնը և որոշեց թէ յիշեալ Ընկերութիւնը իրաւունք ունի դատ բանալու, հետեւաբար պէտք է որ ամբաստանեալ կողմը ամբաստանութեան խնդրոյն պատասխան տայ։ Այս որոշման վրայ՝ Տիգրան էֆ. և իր փաստաբանը վերաքննութեան դիմելու համար պայմանաժամ պահանջեցին, որով դատաւորութիւնը յետաձգուեցաւ։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չդոյութիւնը կը ՀԱսէ արտասանութեան և դէմքը կը ոճաւորէ։ Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդաւորութիւն, առանց սննդաւորութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։— Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնաբոյժ ունենալու դիմել Տ. Ք. Պաբի, մեկ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կընայ տեղը դնել երեսուն և անարմատ ակռաները արհեստական ամենադիպուկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, հայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տ. Ք. Պաբի լեռվին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն սակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դիտմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուն 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

Ազգային Լուրեր

Ս. Հայրապետը Յունվար 31 թուականով մխիթարեանց և ցաւակցութեան գիր մը ղրկեր է Ս. Պատրիարքին, իր մօրը մահուան առթիւ։

—Սամսոնի Գուսանական Ժողովը նիստ գումարելով նախ կիսնական և ապա Բազմական Ժողովները ընտրեր և հաստատութիւնը խնդրեր է Պատրիարքարանէն։

—Նէդոկիոյ վարչական կրկին ժողովներու ընտրութիւնը հաստատող Պատրիարքական կոնդակը կարդացուեր է եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան և պէտք եղած բացատրութիւնները տուեր են Սերբատիոյ առաջնորդ Տ. Պետրոս եպիսկոպոսի կողմէ, որ այս միջոցիս կը գտնուի Նէդոկիա, իբրեւ միջնորդ վիճակ։

—Բազէշի որբանոցի հոգաբարձութիւնը իմացուցած է Պատրիարքարան թէ քիչ առէնէն որբանոցը պիտի փակուի։ միանգամայն ծանուցեր է թէ նոյն որբանոցը իբրեւ կրթարան ծառայած է եւ ուր տասը տարեր յառաջիկայ չորեքշաբթի թուականներ տեսարեալով ուսուցիչ ըլլալու պատրաստած են։ Հոգաբարձութիւնը կը խնդրէ Պատրիարքէն որ բանոցի պահպանումը չարունակել, որ մինչեւ հիմա կրթարան եղած է։

—Ուսումնական Խորհուրդը երէկ գումարեցաւ։ Բերայի ազգ. վարժարաններու տեսչութեան կոչմէ ուղղեալ յայտարէր մը Խորհուրդը տեսնելով որ նոյն դպրոցները զուրկ կը մնան բժշկական այցելութենէ, պատուակալ բժիշկ կարգեց Տոքթ. Գրիգոր Ճէլալ էֆ.։—Արդէն Խորհուրդ նստի մը մէջ Խորհուրդը զրաղած էր ներկայ գարուցական չրջանի կիրակի նոյեմբեր դասախօսութեանց խնդրովը։ այս անգամ վերջնապէս որոշուեցան յարակից կարգադրութիւնները, որոնց համաձայն հինգ դասախօսութիւններ տեղի պիտի ունենան Բերայի տրհեատանոցին մէջ, սկսեալ մարտ 3 կիրակի օրէն մինչեւ մարտ 31 կիրակի։— Խորհրդոյ յանձնարարութեան համաձայն, քարտուղարութեան կողմէ ասկէ առաջ մայրաքաղաքիս և շրջակայից ազգ. վարժարաններու, ինչպէս նաև գործոն ծառայութեան մէջ գտնուող ուսուցիչներու վիճակին վերաբերեալ քննութիւն մը կատարուած եւ ներկայացուած ըլլալով տեղեկագիրը, յանձնուած էր ներկայացնել դիտողութեանց և առաջարկութեանց նախաքննութիւնը անդամներէն Կուրտիկեան էֆ.ի։ Կուրտիկեան էֆ. յանձնարարուած նախաքննութիւնը կատարած և հաստատած ըլլալով նոյն դիտողութիւնները և առաջարկութեանց գործադրութեան պէտքը, Խորհուրդը միահոգոյն ուշադրութեան առաւ խնդիրը և նախ դասաւանութիւն յայտնեց մասնագետ տեղեկագրին համար և ի մէջ այլ կարգադրութեանց, որոշեց մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարանց մէջ առանց կանոնական վճարագիրը ունենալու պաշտօնավարող ուսուցիչ և ուսուցչուհիները պարբերաբար կոչել և կարեւոր զեկուցմանները ընել անոնց։—Ճանիկի առաջնորդ Տ. Յակոբ Սրբազան յայտարարած էր վիճակային Ուսումնական Խորհրդոյ նոյնպէս կազմութիւնը։ Խորհուրդը ընթանալով նոյն յայտարարութիւնը, որոշեց շնորհաւորութեան գիր ուղղել նոյն Խորհրդոյ։— Ուսուցչաց Օգնութեան Սնանուկին համար, հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած էին. Ս. Փրկչեան որբանոցէն՝ Տեարք Պետրոս Կարապետեան 40, Յակ. Նիկողոսեան 20, Յակոբ Յակոբեան 20, Արքար Պալըմեան 20, Արամ Թրէնկեան 20, Մեքայէլ Նալբանդեան 20, Մարթարոս Զարխուհեան 10. Գրիգոր Ասլանեան 10, Անդրանիկ Զանոյեան 10, Օր. Բուրուլ Զայեան 20, Օր. Հայկանուշ Թոփչեան 20։ Սալմ. Թամբուրի դպրոցէն՝ Մանուկ էֆ. Ճէվահիրճեան 20։

Թոփ-Գարբի դպրոցէն՝ Եբուանդ էֆ. Թէրլիքճեան 20, Ալիքսան էֆ. Զանտեան 20 Օր. Աբրահամ Պօյաճեան և Ովսաննա Թաքուրեան 10ական դրուշ։ Նախորդ ցուցակ 2223 դրշ.։ Ընդհանուր գումար 2513 դրշ.։

—Ինչպէս կ'երեւայ Ուսումնական Խորհուրդի որոշման չարքին մէջ, երէկուան նիստին մէջ նկատողութեան առնուեցաւ Խորհուրդին քարտուղար Գասպարիկ էֆ. Հայկեանի մէկ մասնաբաժան տեղեկագիրը, մայրաքաղաքիս ազգային վարժարաններու վրայ։ Այդ տեղեկագրէն կ'երեւայ թէ կրթական ծրագիրը դրեթէ ամէն թաղային վարժարաններու մէջ կը գործադրուի։ Իսկ ամէնէն աչքառու և նշանակելի պարագան սա է թէ Պոլսոյ ազգ. վարժարաններուն մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչներէն 115ը վկայուած, իսկ 112ը առանց վկայականի են, հաւանաբար հարիւր համեմատութիւն մը, որ չափազանց դեղեցիկ արդիւնք է, հակառակ ամէն տարի կազմուած քննիչ յանձնախումբերուն աշխատութեանց և որուան խիստ հրամաններուն։ Վկայական ունեցողներուն մեծ մասն ալ օգնական-ուսուցիչ են. մասնագէտ և դասատրակ ուսուցչի վկայական ունեցողները շատ քիչ են։ Ուսումնական Խորհուրդը իր երկուան նիստին մէջ գոհ մնալով Հայկեան էֆ.ի այս տեղեկագրէն, որոշեց կրթական քննիչ կարգել զայն։ Այս որոշումը, մեկէ աւելի պատճառներով, զարմանք կ'ազդէ մեզի։ Նախ Ուսումնական Խորհուրդի քարտուղարը ուսուցիչ մը չէ. հետեւաբար հարկ եղած մասնագիտութիւնը չունի կրթական կարեւոր պաշտօնը վարելու համար, երկրորդ, ո՞վ պիտի վճարէ ամսաթոշակը։ Փաստաբանի էֆ.ի 300 ոսկի կարծեցեալ պահանջը դեռ կայ ու կը մնայ։ Ի՞նչ հարկ նոր կենսատուութեան մը, այնպիսի պաշտօնի մը համար, որ քարտուղարի մը պաշտօնին հետ համերաշխ չէ և որդէն իսկ անուանական ձեւ մը առած է լոկ։

—Սուրհանդակի և Ճ. Շարգիի խմբագիրներէն Յակոբ էֆ. Վարժապետեանի նշանախօսութիւնը ընդ Օր. Մաննիկ Հանըմօղլուեանի, անցած հինգշաբթի կատարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, ի ներկայութեան երկու կողմի ազգականներու։ Մեր խնդակցութիւնները։

—Յուսալ կը ծանուցանենք թէ կայսպալատան բժիշկներէն և Քաղաքապետութեան Դ. չրջանակին (Պէշիքթաշ) բժշկապետ ու առողջապահական քննիչ Երրորդ կարգի զօրավար Վահան փաշա Մանուէլեան, երէկ, յանկարծամահ եղաւ, սա պարագաներու մէջ։ Վահան փաշա, որ սրտի հիւանդութեան ենթակայ էր, հինգշաբթի իրիկուն գլխու պայտ հայլն ունեցաւ։ երէկ ցերեկին ալ։ Խրատանձեան էֆ.ի տունը գնաց խորհուրդ հարցնելու համար։ Տոքթ. Խրատանձեան էֆ. քննեց զայն, մինչդամայն դիտողութիւն ընելով որ հանգիստի պէտք ունէր և թէ հարկ չկար դուրս ելլելու։ Վահան փաշա առաւ դեղագիրը ու սենեակէն դուրս ելաւ։ երբ սանդուխէն կ'իջնէր չորրորդ ատիճանին վրայ մոր ինկաւ։ անմիջապէս Խրատանձեան էֆ. քովը փութաց և տեսաւ թէ Վահան փաշա յանկարծամահ եղած է։ Իսկոյն Բերայի ոստիկանութիւնէն իմաց տրուելով հարկ եղած օրինական քննութիւնը կատարուեցաւ։ Հանդուցեալին մարմինը Բերայի եկեղեցին տարուելով, անկէ Օրթագիւղ փոխադրուեցաւ, ուր վաղը, ժամը 7ուկէսին պիտի կատարուի յուղարկաւորութեան հանդէսը։ վկ. Սուլթանը իմանալով Վահան փաշայի մահը, հրամայեց որ յուղարկաւորութեան ծախքը կայսմասնաւոր տրկէն վճարուի։ Վահան փաշա առնականի էր Օրթագիւղի Թաղական Խորհուրդին։ Թէ՛ իր տաղանդ ու դիւրամատչելի բնաւորութեամբ և թէ իբրեւ բժիշկ ընդհանուր համակրութիւն կը վայելէր, մանաւանդ աղքատ դասակարգին մէջ՝ որոնց հիւանդներն անվճարութեամբ կը դարմանէր։ Հանդուցեալը կայսբժշկական վարժարանին ուսակերատ և յետոյ Բարիզ գացած էր։ Կ. Պոլիս վերադարձին՝ ներքին տարաբանութեան ուսուցիչ կարգուած էր նոյն վարժարանին՝ իբրեւ օգնական Տոքթ. Խրատանձեան էֆ.ի։ Վահան փաշա կը թողու այրի մը և երեք աղջիկ զաւակ, ուսանողական չորրորդ մէջ։

ՄԱՍԻՍի այլորդուն թիւին մէջ լոյն տեղ մը տրուած է ԲՕԼ ՊՈՒՐՃԷի ընդարձակ մէկ նորավէպին,—Անարգուածը,—զուտ գրական գրուածք մը։ սիրոյ ու նախանձի հոգեբանութիւն, զոր թարգմանած է Օ. ՉԻՅԹԷ–ՍԱՐԱՅ։—Թէրթին մէջ նիւթերն են՝ Հիւկո եւ Զոլա Բազդատական տեսութիւն մը, ԱՐՇԱՄ.— Վիcs (Բանասանդութիւն) ԱՐՏԱՇԵՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ։ — կես–Բժշկական։ Հանրային առողջութիւնը։ ՏՈՔԹ. Յ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ։—Զեմ մոռնար (Բանասանդութիւն) Ֆ.—Հարսանեկան տաբատը։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կը լսենք թէ Կարսոյ առաջնակարգ ընտանիքներէն, Պալատեան Մկրտիչ էֆ.ի ազգական ընդ Բիւզանդ էֆ. Հաէէսեանի—հանրածանօթ սեղանաւոր Թադոս էֆ. Հաէէսեանի կրտսեր որդի—նշանախօսութիւնը կատարուեր է։ Ամէն բարեմաղթութիւն և համակրանքներու անշուշտ սրտանց արտայայտութիւն պիտի գտնուի սոյն երկու տաղանդաւոր ընտանիքներու խնամութիւնը, որոնք իրենց գտնուած միջավայրին մէջ պատուաւոր դիրքեր գրաւած են։ Օրիորդ Նազանիկ Մ. Պալատեան անձնաւորութիւն մը չէ արդէն Արեւելքի ընթերցողներուն, որոնք իր դաղար թարգմանութիւնները կարդալու ատիթ ունեցած են իբր թերթօն։ Հայրը Մկրտիչ էֆ. Պալատեան, իբր զարգացած մարդ ալ ուսումնասէր անձ, կանխէն ընտիր կրթութիւն մը տուած էր իր զաւկան, ապա մեր մէջ մասնաւոր դասախօսութեամբ, այնպէս որ այսօր Օրիորդ Նազանիկ անգլերէնի և ֆրանսերէնի մէջ կարող է նոյնչափ, որչափ մայրենի լեզուին մէջ, որուն նմոյզը ինչպէս ընթեր չատ անգամ տեսնուած է Արեւելքի սիւնակներուն մէջ։ Բաց ասած ձեռագործի և գաշնակահարութեան մէջ յաջողակ է, բայց մանաւանդ գրագիտութեան մէջ վարպետի համբաւ հանած է, հակառակ իր դեռահաս տարիքին։ Ասկէ առաջ իր պարապած մէկ գործը, որուն վրայ հանդուցեալ բարեբար Սանասարեանի պատկերը նկարուած էր, շատ նուրբ և բնական էր, և 1900ի Բարիզի Ընդհանրահանդէսին մէջ, օտարազգի ձեռնհաս գեղահատողներու սքանչացման առարկայ դարձած էր։ Իսկ Բիւզանդ էֆ. Հաէէսեան, չրջանաւարտ Ռոբերթեան գիւղէն, իր հեղահմայր բնաւորութեամբ միշտ համակրելի եղած է իր ծանօթներուն և բարեկամներուն։ Բիւզանդ էֆ. իր հօր Թադոս էֆ.ի գրասենեակին մէջ, աշխատութեան բաժին մը սատ ձեռած է ու լուսագոյն ապագայ խոստացող երիտասարդի մը յատկութիւններ կը տեսնուին իր վրայ, և ենթադրել կուտան թէ հեռուոյ մը պիտի ցլայ իր երեց եղբօր՝ Դանիէլ էֆ. Հաէէսեանի, որ նշանակելի ձեռնհասութեամբ, բուսական տարիներէն ի վեր կը վարէ Հաէէսեանց Տան գործերը, համակրանք ազդելով դիրքը ճանչցողներուն։

ՎԱԵՄ. ՎԱՇԱՆ ՓԱՇԱ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ ԿՈՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ, ՈՌՈՂԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԷՆԻՔ ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ Դ. ՉՐՋԱՆԱԿԻ, ՈՒՍՈՒՄՆԻՏԻՒ ԿՈՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Յունկարծակի մահուամբ կնքեց իր կենաց ընթացքը, ի խոր սուգ համակելով իր այրի կինը, զաւակները և բոլոր ազգականները ու բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, ժամը 7ուկէսին. (Ը.Թ.) Օրթագիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Սկիւտարի Ազգ. գերեզմանատունը, ընտանեաց յատուկ դամբարանին մէջ ամփոփուելու համար։

Հանգուցեալին յիշատակին վերջին յարգանք մը ընծայել փափաքող բոլոր ազգականները ու բարեկամները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան։

Օրթագիւղ 16 Փետր. 1902

Անոնք որ հրաւիրագիր չեն ընդունած, կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այն նկատել։

Հեռագրեր Այսօրուան

(Ամբողջ օր Քոնստանտինոպլէ)

ԵԱԼԹԱ, 28 փետր.— Բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Թալաթ վատնգէ դարձ է։

ԱԹԷՆՔ.— Գրիֆիւի մէջ քաղաքապետ մը ու խաղարան մը հաստատելու ծրագիրը գիտողութեանց տեղի տուաւ՝ տեսը հանգամանքներուն դէմ։ Գրիֆիւի Քաղաքապետութիւնը կը հաւանի այդ ծրագրին որուն դէմ խօսիլ կը բաղդին Աթէնքի լրագիրները, ըսելով որ Յունաստանի համար ա պատուաբեր է։

—Վոլոյի երեսփոխան Պ. Քարթալիս և էմպրոս լրագրին անօրէն Պ. Քալոթաքիս եղեռնագործ ատաւնին ազատ պիտի դատուին, վասն զի ամբաստանուած են որ սպանութիւնը թելադրեր են երրորդի մը որուն քայլը երբեմն նշանն էր Պ. Քարթալիսի։

—Յունաստանի դատական նախարար Պ. Թարալիս հրաժարեցաւ։ Ներքին գործոց նախարարը փոխանորդաբար պիտի վարէ այդ պաշտօնը։ Այդ հրաժարման պատճառն է մենամարտ մը որուն Պ. Թարալիս հրաւիրեր է Բուլմանեանուրս գնդապետը՝ Պ. Քարթալիսի խնդրոյն առթիւ։ Մենամարտը հաւանօրէն վաղը պիտի կատարուի։

ԲԱՐԻԶ.—Պրանսայի Սենատ. Ժողովը, պատերազմական նախարարութեան ելմատոյցին վրայ վիճաբանած ատեն, 133ի դէմ 399 ձայնով մերժեց Պ. Սէմպոյի բանաձեւը, որով կ'առաջարկէր խաղաղութեան ջոկատները չուռով վերակազմելու համար։ Կառավարութիւնը ներկայացուց ծրագիր մը 1901ի համար 7 միլիոն ֆր.ի յաւելուածական դարձ մը պահանջելով՝ ռազմական չրջանաւերուն իբրեւ նպաստ, վասն զի 1901ին ատոնց բաց է 175 միլիոն։

ՈՒԱՇԻՆԿՊԸ.— Հայերիկ իշխանը, այսօր, այցելեց Ծովային ակադեմիա՝ Անոնաբոլիսի մէջ։

(Ամբողջ Նասիհնամայ)

ՎԻԵՆՆԱ, 28 փետր.— Աւստրիոյ Սենատ. Ժողովին մէջ նախարարաց Պ. Քոլ ունեցող ուսուցիչի սպայ մը ռուս կառավարութեան ծախսերէն խիստ կարեւոր պաշտօնաթուղթեր, որոնք գողցուած էին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կ'ըսուի թէ անգլիական կառավարութիւնը կարեւոր գումարներ փոխ տուեր է Ճարոնի կառավարութեան։

ԼԱ ՀԷ.—Ժանապարհի դէպք մը պատահեցաւ Լաուսամի մէջ (Հոլանտա)։

ՇԱՄԱԽԻԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Բիւզերտպուրկէն երկուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ռուսերոյ կայսրուհին ամբողջ հարիւր տարի առաջ ի՞նչ դարձեր է Շամախիի երկրաշարժէն տարկածեալներուն համար։

—Կովկասի կառավարչապետ Կալիցին իշխանը՝ իր դիւանապետին և Կովկասի զինուորական չրջանային պատասխանատուին հետ, Շամախի ժամաներ է։ Նոյն գաղաքին մէջ հինգ յանձնաժողովներ կազմուեր են՝ տարկածեալներուն օգնելու, տուները վերաշինելու, գաղթականութեանց համար և այլն։

—Շամախիի մոլ ընդ ամէնը չորս հազար հինգ հարիւր տուներ փլեր են։ Գաղաքին մէջ թէ՛ փօ ու կարմրաքար երեսուն ելած է։ Երկու օրէ ի վեր ալ ձիւն կը տեղայ։ Աբկածեալներուն հասը հագուստներ կը պրուին։

—Օսմանյի Կարմիր Խաչ չի Ը.կեղեցութիւնը և լրագիրները հանգանակութեան ձեռնարկած են Շամախիի երկրաշարժէն տարկածեալներուն համար։ Ռուսական գերմանական հանգանակներու եկեղեցիներուն մէջ ալ հանգանակութիւն կը կատարուի։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԻ
ԱՄԵՐԻԿԱՆ-ԱՍՄԱՆԱԳՈՐԾ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունի

ՂԵԼԱԹԻՍԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
ՓԱՏՈՒՐ

սմ. Գանոլիսէ Սեռի Ղ.	Ս. Ղ.	98	33
Ամէնէն բարձր գին	»	98	34 1/2
Ամէնէն վար գին	»	98	32
Բուռնլի Եղկի. գոց.	Ոչ.	114	87
Ամէնէն բարձր գին	»	115	25
Ամէնէն վար գին	»	114	62

ԲԱՆՁԱՐԿ 16 Փետրուար

Լ. Ա. Գանոլիսէ Սեռի Ղ.	Ֆ. Ղ.	28	30 1/2
Բուռնլի Եղկանոց	Ոչ.	114	50
Ամոնիկ		—	
Օշրի		14	20
Սմ. Գանոս		—	—
Բանաք Ճէնիցա 1884.		0	10
Ճոս. Ֆ. Ճանի ի Գուլօս		0	12
Սմ. Գալամ. Ճեկ.		2	60
Բրանուլի բանկեր.		5	90
» Ճանչաներ		1	60
» պարտատ.		464	—
Բաքուի Ն. Գալաս		675	50
Բրանդան		135	50

ՓՈՇԱՆԱԿԱՏԻՊ

Ամուսն ամիս	Ղ.	110	15
» » » չոր	»	110	30
Բաքու » »	Ոչ.	22	78
» » » չոր	»	22	70
Պոլսեն անասնոց չոր	Մաղ	28	57
Վիեննա չոր	Ոչ.	24	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱՆԱԿ

20 ֆրանկնոց	Ղ.	8	20
Անգլիական ոսկի	»	110	03
Բել իմպերատ.	»	20	—
Գրեմիզ	»	54	11

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիր.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարման դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինեաէթ խան, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON D'ÉTÉ, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie

PARIS

sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en un seul colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ֆ. Ս. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

Ստանձն զարկեալս վրայի յարկս, նիւթ Ջրպտմենաց դէմ։

Ներ[illegible] մեր [illegible] մեր [illegible] մեր [